

Møtereferat – Møte 2/2019

Sak:	Oppfølging av Statnetts utøvelse av systemansvaret i drift		
Møtedato:	05.11. 2019	Kl.: 09:00-11:00	Sted: Statnett
Møteleder:	Christina Sepulveda	Referent:	Ragnhild Aker Nordeng
Tilstede:	Statnett: Tom Tellefsen, Idar Gimmestad og Arne Kjell Nystad. RME: Lars Ekern, Christina Sepulveda, Jørgen Tjersland, Stian Henriksen, Toril Naustvoll Gange og Ragnhild Aker Nordeng NVE: Ingrid Haukeli Endresen		
Saksbehandler:	Christina Sepulveda	Dato/sign.:	08.11.2019
Saksnr.:	NVE: 201700007	Arkiv:	
Kopi:	RME: Torfinn Jonassen, Tore Langset, Vivi Mathiesen		

Pkt.	Dagsorden:	Ansvar
1	Godkjenning av agenda Agenda godkjennes.	Alle
2	Orientering om forhold i drift og utøvelse av systemansvaret Statnett orienterer om forhold i drift og utøvelsen av systemansvaret siden forrige oppfølgingsmøte. <u>Nord-Norge</u> Dobbel jordfeil førte til avbrudd for mange sluttbrukere i Finnmark øst for Alta 22. juli. Mye vindkraft og svakt nett skaper problemer i driften. Det er tidvis stort overskudd i Finnmark. Dette håndteres ved å redusere kapasitet mot Russland, installere såkalte gaffelkoblinger og avbryte ringdrift i området. <u>Midt-Norge</u> Hydro Energi ble utsatt for cyberangrep tirsdag 19. mars. Regulerkraftbestillinger via elektronisk aktivering kunne ikke benyttes og systemvern hos Hydro var ikke tilgjengelig. Hydro Energi og Statnett gjennomført sikkerhetstiltak. Statnett ble ikke rammet av angrepet. <u>Sør-Vestlandet</u>	Statnett

	Statnett informerer om at det vil være mye utkoblinger på sør-vestlandet frem til 2021-2022. Dette er for å fullføre arbeidet med vestre korridor. På grunn av utkoblinger i AC-nettet og feil på polene har det vært perioder med redusert kapasitet på HVDC-kablene. 100 MW er satt av til systemtjenester. <u>Østlandet</u> 2. april avlyste systemansvarlig kjøp i markedet for primærreserver grunnet omfattende IKT-problemer med Fifty (ny versjon av landssentralens markedssystem til innsending av bud). Reserver ble sikret gjennom systemkritiske vedtak etter systemansvarsforskriften § 9 første ledd. Statnett presenterer hendelse hvor nettselskap har gjennomført en utkobling i regionalnettet uten å ha meldt ifra til Statnett. RME informerer om at Statnett må skriftlig melde ifra til RME om hendelser de mener er brudd på systemansvarsforskriften. <u>Redusert kapasitet på linjer</u> Statnett har innført ny metode for beregning av overføringskapasitet på linjer. Nye beregninger viser at det er mindre kapasitet på enkelte linjer enn tidligere antatt, spesielt ved høye temperaturer. De nye verdiene har ført økt bruk av systemtjenester og endret drift, blant annet redusert handelskapasitet og redusert driftssikkerhet.	
3	Orientering om planlagt drift Statnett orienterer om planlagt drift det kommende året	Statnett
4	Frekvenskvalitet Det har vært en mer negativ utvikling av frekvenskvaliteten i 2019 sammenlignet med tidligere år. I løpet av høsten har frekvensavviket passert måltallet på 10 000 min. per år. Den hydrologiske situasjonen i 2019 har ført til mer hyppig skift mellom import og eksport enn tidligere år. Dette kan være noe av årsaken til økt mengde frekvensavvik. Statnett kjøper nå aFRR-reserver rundt døgnskift. Dette reduserer avviket.	Statnett
5	Status – energi, effekt, kapasitet Statnett orienterte om fordeling av handelsinntekter.	Statnett
6	Nordisk og europeisk arbeid	Statnett/RME

7	Status diverse saker	Statnett/RME
8	Eventuelt • Statnett informerte om viktigheten av å se helheten i utviklingsportefølgen og konsekvensene for systemdriften. Driften blir mer kompleks som følge av mye ny produksjon og nye HVDC-forbindelser. Driften må håndteres også i perioden før NBM ferdigstilles. Nye krav fra- og prosesser med regulatorene kan gjøre dette utfordrende. • Statnett informerer om behov for at vindkraft og andre produksjonsanlegg svarer på henvendelser fra systemansvarlig hele døgnet. RME bekrefter at systemansvarlig kan stille krav om rekvirering av effekt etter fos §12 fjerde og femte ledd hele døgnet. Statnett vil forklare praksis i retningslinjene. • Statnett spør om nytt regelverk om tilkobling av produksjon med vilkår om produksjonsbegrensninger. RME forklarer at tilknytningen må være driftsmessig forsvarlig og at systemansvarlig ikke vil ha ansvar for denne typen flaskehals. • RME informerer om rammeverk for piloter- og demonstrasjonsprosjekt, og mulighet for dispensasjon fra kravet om retningslinjer i systemansvarsforskriften § 28a for pilotprosjekter. • RME informerer om endringer i rutiner for rapportering av utilgjengelige bud i RK	Statnett/RME